

Д-р екон. наук Небаба Н. О., Григор'єва П. Д.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ НА УКРАЇНСЬКОМУ РИНКУ НЕСПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ: СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ

Неспеціалізована оптова торгівля – це різновид економічної діяльності, що охоплює оптові продажі різноманітним асортиментом товарів без певної спеціалізації. Вона є частиною секції «Оптова та роздрібна торгівля» та використовується компаніями, які реалізують широкий спектр продукції одночасно. Характерною рисою цього виду торгівлі є продажі переважно іншим підприємствам, дилерам, магазинам і організаціям для подальшої реалізації або використання у діяльності. Оптовий сектор на українському ринку вважається одним із найбільш прибуткових видів діяльності, який формує істотну частку бюджетних надходжень і стимулює виробництво, агросектор та споріднені індустрії, зокрема в сегменті продовольчих товарів. Сектор оптової торгівлі в економічній системі України нарощує свій вплив швидкими темпами. Особливо чітко це можна спостерігати у галузі продовольчих товарів.

У 2025 році ринок оптової торгівлі України продовжував трансформуватися під впливом ряду факторів. Унаслідок повномасштабного вторгнення підприємства галузі зазнали значних втрат. Військові дії та постійні обстріли призвели до руйнування складських приміщень і спеціалізованих об'єктів, а також до пошкодження, знищення чи розкрадання техніки. Додатковими ризиками стали ракетні атаки, що суттєво вплинули на платоспроможність кінцевих споживачів і компаній. Частина бізнесу була змушена зупинити роботу або здійснити релокацію. Також спостерігалось порушення логістичних ланцюгів, закриття постачальницьких і виробничих компаній. Після кількох років турбулентності, спричиненої війною, логістичними обмеженнями та змінами в споживчій поведінці, галузь демонструє ознаки певної стабілізації. Великі дистриб'ютори укрупнюються, поглинаючи менших гравців або формуючи партнерські альянси. Це дозволяє їм краще контролювати ланцюги постачання та ціноутворення.

За підсумками 2025 року оптова торгівля посіла перше місце серед усіх галузей економіки за кількістю відкритих суб'єктів підприємництва. Така тенденція

**« ЕКОНОМІКА І МЕНЕДЖМЕНТ 2026 :
ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ »**

пов'язана з високою роллю дистрибуції у забезпеченні функціонування бізнесів та населення [1]. Варто зазначити, що спостерігається позитивна динаміка у кількості функціонуючих ФОПів у галузі оптової торгівлі [3]. Значення відкритих ФОПів галузі оптової торгівлі поступається таким секторам, як роздрібна торгівля, інформаційні технології, транспорт та логістика, саме в аналізованій сфері спостерігається значний приток нових реєстрацій.

Важливим показником при аналізі сектору економіки є його частка у загальному обсязі реалізованої продукції (товарів, послуг) країни. Тому ми розрахували частку ринку, що припадає на неспеціалізовану оптову торгівлю. Результати розрахунків надано у табл. 1.

Таблиця 1

Частка ринку неспеціалізованої оптової торгівлі в Україні у 2014-2023 рр.

Рік	Обсяг реалізованої продукції (всього), тис. грн	Обсяг реалізованої продукції (неспеціалізована оптова торгівля), тис. грн	Частка ринку, %
2014	4459702176,9	224515588,50	5,03
2015	5556540439,2	267548344,70	4,82
2016	6726739855,5	303518856,30	4,51
2017	8312271958,2	416022344,60	5,00
2018	9966804629,6	516338532,40	5,18
2019	10524112839,7	553493413,50	5,26
2020	11062297146,3	574867091,20	5,20
2021	14989811935,8	827799038,50	5,52
2022	11119875561,7	555605226,00	5,00
2023	13574894897,6	758612231,80	5,59

Джерело: розраховано авторами за даними [2]

Аналіз ринку свідчить про високу адаптивність та стійкість цього сегменту до макроекономічних викликів. Попри волатильність показників у межах 4,5-5,6%, галузь продемонструвала здатність до відновлення після спадів (зокрема 2016 та 2020 років). Ключовим показником стабільності є період 2022-2023 років: навіть за умов падіння загальних обсягів ринку, частка неспеціалізованої торгівлі не лише утрималася, а й досягла свого історичного максимуму (5,59% у 2023 році). Це підтверджує, що універсальність асортименту та гнучкість бізнес-моделей неспеціалізованих оптовиків дозволяють їм ефективніше за інші сегменти пристосовуватися до кризових умов діяльності.

Можна стверджувати, що ринок неспеціалізованої оптової торгівлі в Україні продемонстрував виняткову стійкість та здатність до трансформації в умовах

безпрецедентних макроекономічних викликів. Попри значні збитки, спричинені повномасштабним вторгненням, галузь не лише стабілізувалася, а й стала лідером за темпами створення нових суб'єктів господарювання у 2025 році, випередивши навіть ІТ-сферу. Розрахунки підтверджують, що завдяки універсальності асортименту та гнучким бізнес-моделям, частка цього сегменту в загальному обсязі реалізації країни досягла свого історичного максимуму у 5,59%. Сучасні тенденції до укрупнення великих гравців та активний приплив нових підприємців свідчать про перетворення неспеціалізованої оптової торгівлі на один із найбільш динамічних секторів.

Список використаних джерел:

1. Відкриття проти закриттів: бізнес-динаміка України у 2025 році. YouControl Market Blog. URL: <https://blog.youcontrol.market/vidkrittia-proti-zakrittiv-biznies-dinamika-ukrayini-u-2025-rotsi/>.
2. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. ФОПи у IV кв. 2025 р.: на 40% більше реєстрацій, ніж минулого року. YouControl Market Blog. URL: <https://blog.youcontrol.market/fopi-u-iv-kv-2025-r-na-40-bilshie-rieiestratsii-nizh-minulogho-roku/>.

Д-р екон. наук Небаба Н. О., Іовова Ю. І.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

АНАЛІТИКА ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасний розвиток економіки характеризується активною цифровізацією господарських процесів, що змінює підходи до управління підприємствами та обробки економічної інформації. У цих умовах зростає роль аналітики фінансових показників, яка дозволяє оцінити результати діяльності підприємства, його фінансову стійкість та ефективність використання ресурсів. Використання цифрових технологій розширює можливості фінансового аналізу завдяки автоматизації обробки даних. Питання аналізу фінансових показників досліджували українські та зарубіжні вчені, однак в умовах цифрової економіки ця проблематика потребує подальших досліджень.

Ефективне управління підприємством неможливе без системного аналізу фінансових показників, оскільки фінансова аналітика дозволяє оцінити результати